

noget, som den vindende Part faar — de Herrer ville se, at i Regelen er det meget slem at vinde sin Sag for en Voldgiftsret, for vedkommende faar i Regelen Lov at betale —, nej, det er noget, Voldgiftsmændene tage for sig selv og for deres hafte Udlæg. I et andet Tilfælde var Sagsgenstanden 125 Kr., og Omkostningerne vare 172 Kr. 45 Øre. Se, det er de Omkostninger, som Voldgiftsretten beregner sig, og saa skal enhver af Parterne endvidere tilfredsstille deres respektive — og forhaabentlig ogsaa respektable — Sagførere.

Hvis vi skulle forny denne Lov, saa lad os i alt Fald gøre det saaledes, at vi tage de indvundne Erfaringer til Indtægt. Vi begik vist en stor Fejl ved at gøre denne Voldgift til en tvungen Sag, saaledes at man kun havde Rekurs til Domstolene, naar man i Forvejen var enig om at bruge Domstolene, og saaledes at enhver Husdyrhandel hørte under Voldgiftsretten, naar ikke det modsatte netop var aftalt. Men dernæst begik vi en anden Fejl ved ganske at udelukke det juridiske Element fra Domstolene. Det er jo saa godt med den „kloge“ Kone i Lund, og der findes sædvanligvis i Jylland, mest i de oplyste Egne, en eller anden „klog“ Mand eller „klog“ Kone, som kan sætte Ben sammen og kurere for en Mængde Sygdomme. Men vi skulle ikke helt udelukke Lægerne fra at gøre deres Kunst gældende, de, som have lært noget. Hvis vi derfor beslutte at rekonstruere Loven, skulle vi i Spidsen for hver Voldgiftsret have en Mand, som repræsenterer den juridiske Uddannelse, som altsaa ved, hvad han gør, og som har almindelige juridiske Kundskaber. Saa var det godt, om der ved hans Side fandtes kreaturkyndige Meddommere. De skulde selvfølgelig have samme Indflydelse som han paa Dommens Affattelse, men han maatte have Adgang til at gøre dem klart, hvad der nogenlunde er Lov og Ret. Denne Formand kunde være Underdommeren; men det kunde maaske lige saa godt være en anden lokal Jurist, eftersom Proceduren helst skulde være saa fri og formløs som muligt, og Underdommerne, i alt Fald saa længe vi have den nuværende Procedure, ere bundne i de gamle skriftlige Former og ville have ondt ved at faa Fart i Sagerne. Endvidere have Underdommerne rundt om-

kring i Landet maaske fuldt op at bestille i Forvejen og have ikke Tid til at sidde i Hesteretterne.

Jeg vil dernæst gøre et Par Bemærkninger om Værnetinget. De Herrer ville erindre den Hoppe, jeg nævnedes før, som var en Vallak og manglede 1½ Tomme i sit Maal. Intet havde dog været naturligeres, end at de Mænd, som skulde bedømme dette, havde taget et Baandmaal eller, om de vilde foretrække det, et Stangmaal og maalt Dyret, fremfor at lade det Spørgsmaal være ganske uvist, hvordan Maalet var. Men Retten sættes paa sagsøgt, altsaa Sælgerens, Bopæl, og dér er Hesten ikke, for det er Køberen, der har faaet Dyret. I de fleste Tilfælde faar Voldgiftsretten slet ikke Dyret at se, og det gaar derefter saaledes, at man i Virkeligheden mister det, man skulde tjene ved Dommernes Sagkundskab, det, at Objektet kunde blive taget under sagkyndig Bedømmelse. I alt Fald maatte vi kunne gaa saa langt, at man ved en almindelig Rekvisition til en anden Voldgiftsret paa det Sted, hvor Dyret i Øjeblikket befinder sig, kunde faa en Voldgiftsret sat dér, som saa f. Eks. kunde komme med sit Baand eller Stangmaal og maale Dyret og saa sende autentisk Besked. Det vilde ogsaa være af Vigtighed, at Voldgiftsmændene kunde forlange, ligesom de kunne ved Politiretterne, og ligesom de ville kunne, hvis vi faa den ny mundtlige Procedure, at Parterne møde personlig og give Forklaring. Ligeledes vilde det være meget hensigtsmæssigt, om Voldgiftsmændene havde Ret til at lade Vidner afhøre. Thi nu er det saaledes, som den højtærede Justitsminister ved, at man ikke kan føre Vidner for Voldgiftsretten, og man kan ikke faa Anstand til at føre dem ved den almindelige Ret. Man kan ikke optage Syn og Skøn eller andet Bevismiddel ved Voldgiftsretten, og man har ikke Tid til at føre dem andetsteds. Blandt andet har Loven den Absurditet, at Fristen for Domsafsigelse ikke kan udsættes over 14 Uger. Men hvis f. Eks. den første Hingst, jeg omtalte, skulde bedømmes rigtig sagkyndigt, kunde vi komme til at vente ikke 14 Uger, men en halv Snes Maaneder paa at faa at se, hvad den Hingst virkelig var værd. Fristen kan ikke overholdes, og hvad der ikke kan overholdes, skal man ikke have staaende i en